

Temaveileder 2011

EUROPEAN
MOBILITY WEEK

INNHold

Innledning	3
Hvorfor “Energi og mobilitet” som fokustema?	4
Tall og fakta	6
Hvilke aktiviteter kan organiseres?	9

Forside:
Tematiske retningslinjer 2011

Europeisk informasjonscenter

Les mer på
www.mobilityweek.eu

Forfatter av dette dokumentet:
André Muno – Climate Alliance

April 2011

INNLEDNING

Europeisk Mobilitetsuke (EMU) er verdens største kampanje for bærekraftig mobilitet, og finner sted hvert år fra 16. til 22. september. I de senere år har det deltatt mer enn 2 000 byer og kommuner, med over 220 millioner innbyggere totalt. I 2011 vil EMU feire sitt tiårsjubileum.

Hvert år setter Europeisk Mobilitetsuke søkelyset på et tema som er konkret forbundet med bærekraftig mobilitet, det såkalte fokustemaet. Årets tema er **“Energi og mobilitet”**. Disse tematiske retningslinjene er rettet mot EMU-koordinatorer i kommuner, og konsentrerer seg om det årlige temaet. Fra fjoråret av har disse blitt utgitt som et separat informasjonshefte for EMU. De tematiske retningslinjene gir bakgrunnsinformasjon om fokustemaet, og kan for eksempel benyttes i lokale kampanjer og medieaktiviteter.

Lokale myndigheter oppfordres til å organisere aktiviteter for innbyggerne med sikte på å øke bevisstheten om fokustemaet spesielt. Videre oppfordres kommunene til å iverksette og bekjentgjøre permanente tiltak som støtter opp under temaet. Dette heftet gir derfor noen konkrete ideer til hvordan årets tema kan settes ut i livet. Med tanke på EMUs prestisjetunge ærespris, kan disse tematiske retningslinjene bidra til at kommunen kan oppfylle kvalitetskriteriene for lokale EMU-aktiviteter.

Merk også at videre tilleggsinformasjon (f.eks. bakgrunnsinformasjon om EMU, aktiviteter som ikke er spesielt relatert til årets tema, permanente tiltak osv.) finnes i EMUs håndbok, som kan lastes ned fra området “Verktøy” på det europeiske nettstedet, se www.mobilityweek.eu. Håndboka er oversatt til norsk og kan lastes ned på www.mobilitetsuken.no.

Ideer til aktiviteter under fokustemaet “Reis smartere, lev bedre” finnes i de tematiske retningslinjene for 2010, mens “Bedre byklima”, “Ren luft for alle”, “Gater for mennesker”, “Klimaendringer”, “Smartere arbeidsreiser” og “Tilgjengelighet” finnes i tidligere utgaver av håndboken, som kan bestilles fra det europeiske informasjonssenteret.

HVORFOR “REIS SMARTERE – TENK ENERGI” SOM FOKUSTEMA?

Transport og energi er de overordede temaene for den tiende utgaven av Europeisk Mobilitetsuke, med “Reis smartere – tenk energi” som slagord. Dette temaet kunne ikke vært mer relevant i dag:

Transportsektoren er i dag Europas største forbruker av energi, og den eneste sektoren som oppviser en kontinuerlig vekst i sitt energiforbruk. Sektoren er sterkt avhengig av olje – av importert olje, for å være helt nøyaktig. Prisen for et fat råolje nærmer seg igjen rekorden fra 2008. Oljen er også i ferd med å bli knapp, og produksjonstoppen, dvs. det punktet da oljeproduksjonen vil starte å falle ubønnhørlig, forventes å inntreffe i løpet av rundt tre år. Noen eksperter mener at dette punktet allerede er passert. I tillegg kommer oljen i økende grad fra usikre kilder, og sist, men ikke minst tvinger den siste tidens triste og skremmende hendelser i Japan oss til å tenke gjennom hvordan vi forholder oss til energi i sin allmennhet, og til å la handling følge ord.

Den økende bruken av privatbiler som er avhengige av fossilt brensel, er en av de hovedutfordringene vi står overfor i endringen av vårt samfunn i en mer energiokonomisk retning. En rekke ambisiøse tiltak vil være nødvendige for å oppfylle EUs såkalte 20-20-20-målsetting, om å redusere utslipp av klimagasser med 20 %, øke energieffektiviteten med 20 % og øke de fornybare energikildenes andel av totalforbruket til 20 %.

Handlingsplanen for mobilitet i byområder, utgitt av Europakommisjonen i 2009, understreker viktigheten av koordinerte tiltak, styrking av finansieringsordningene med fokus på effekter for innbyggerne, mer miljøvennlig transport i byer og forbedring av urbane mobilitetssystemer, i tillegg til innsamling av erfaringer og frembringelse av ny kunnskap om (urbane) transportsystemer.

År 2020 nærmer seg, og vi må definere målsettinger som går utover denne tidsrammen og komme på rett spor allerede i dag. I en nylig utgitt utredning om transport vedtok Europakommisjonen et veikart bestående av 40 konkrete initiativer for bygging av et konkurransedyktig transportsystem. Målet er å gi bedre mobilitet, fjerne hindre på viktige områder og stimulere til vekst og sysselsetting, og samtidig minske Europas avhengighet av importert olje og redusere karbonutslippene fra transportsektoren med 60 % fram til 2050.

Hovedmålene omfatter bl.a.:

- Halvering av bruken av biler med konvensjonelt drivstoff i bytrafikken innen 2030, ingen flere biler med konvensjonelt drivstoff innen 2050.
- Transportsystemene i større bysentra skal være grunnleggende utslippsfrie innen 2030.
- Bruk av 40 % bærekraftig og karbonfattig drivstoff i flytrafikken, og minst 40 % reduksjon i utslipp fra skipstrafikken innen 2050.
- Overføring av 50 % av passasjertrafikken fra vei til tog og sjøtransport innen 2050.

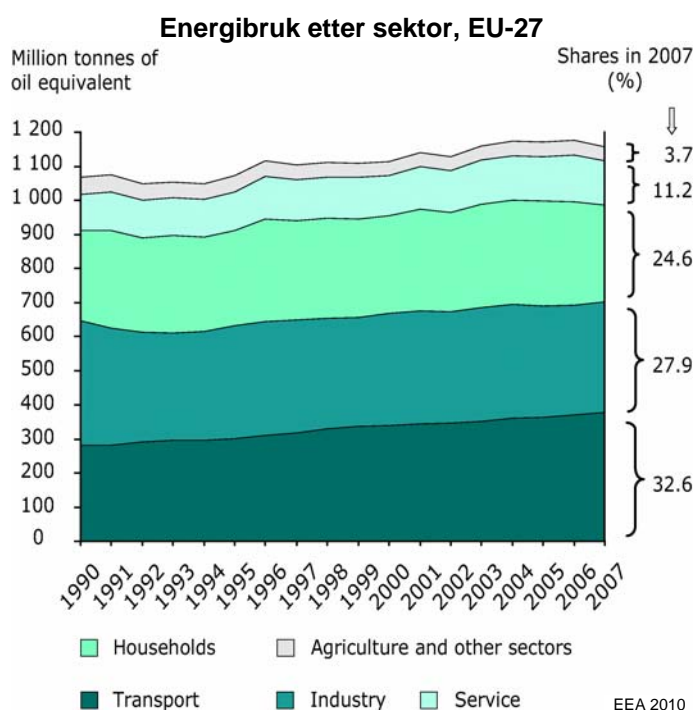
Totalt må EU redusere sine utslipp med 80-95 % (!) fram til 2050 (fra basisåret 1990) for å holde klimaendringene under det internasjonalt avtalte målet om en global temperaturøkning på 2 °C. Vi må derfor alle søke etter alternativer, spesielt innenfor transportsektoren.

Under temaet "Reis smartere – tenk energi" inviteres deltakende byer og kommuner i og utenfor Europa til å fremme alle former for bærekraftig transport, enten det er sykling, bruk av kollektivtransport eller rett og slett det å gå. Kommunene bør legge vekt på den energimengden hver enkelt av oss kan spare ved å la bilen stå og hvor energieffektivt det er f.eks. å sykle, og framheve de positive virkningene alternativ mobilitet har på luftkvaliteten, støynivået, helsen og klimaet i form av reduksjoner eller forebygging av utslipp av CO₂.

TALL OG FAKTA

“Menneskelig aktivitet er helt avhengig av bruken av flere energiformer og -kilder for å utføre arbeid. Energi er det potensialet som gjør det mulig å bevege og/eller omforme materie (f.eks. lage stål ved å kombinere jern og karbon). Energiinnholdet i en energikilde er den tilgjengelige energien pr. vekt- eller volumenhet, men utfordringen består i å utvinne og bruke denne energien på en effektiv måte.”¹.

Sitatet ovenfor beskriver i et nøtteskall hva energi dreier seg om. Det fortsetter imidlertid med “[d]erfor, desto mer energi som forbrukes, desto mer arbeid blir utført, og det bør ikke komme som en overraskelse at økonomisk utvikling er korrelert med høyere energiforbruk” – og heri ligger både den virkelige utfordringen og løsningen: Det er mulig å redusere energiforbruket i transportsektoren og samtidig øke vår livskvalitet betraktelig!

Som allerede nevnt er den europeiske transportsektoren så godt som fullstendig avhengig av oljeimport. I 2010 importerte EU olje til en verdi av 210 milliarder euro. Transportsektoren er Europas største forbruker av energi, med rundt en tredjedel av totalforbruket (se figuren). Videre er dette den eneste av de fem store sektorene som vokser kontinuerlig – og veksten ser ikke ut til å slutte!

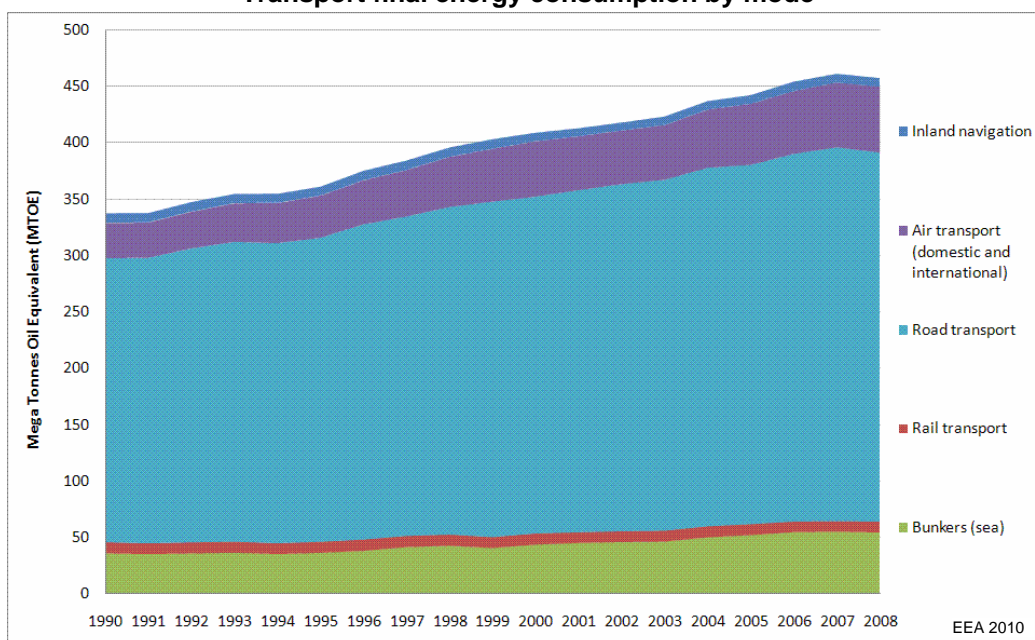
¹ Rodrigue, J-P et al. (2009), The Geography of Transport Systems, Second Edition, New York: Routledge

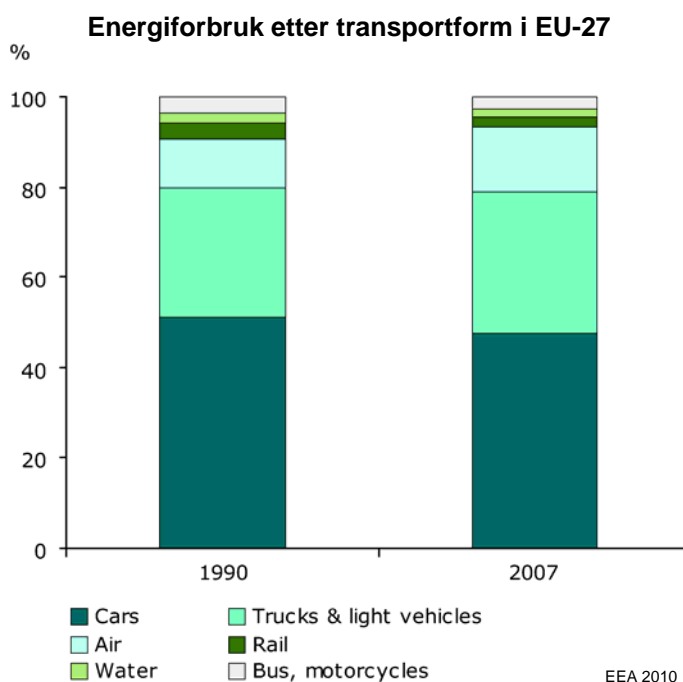
Hvis vi fortsetter på den samme måten som i dag, vil transportsektorens oljeavhengighet fortsatt ligge på 90 % i 2050. I tillegg vil utslippene av CO₂ fra transport være en tredjedel høyere enn i 1990, og kostnadene ved en enda tettere trafikk vil øke med 50 % innen samme år. Samtidig vil økte behov for reiser til og fra tredjeland i Europa kunne føre til mer enn en fordobling av flytrafikken innenfor EU. Ifølge enkelte beregninger vil godstrafikken øke med rundt 40 % mellom 2005 og 2030, og med rundt 80 % innen 2050. Passasjertrafikken forventes å øke med 34 % innen 2030, og med opp til 50 % innen 2050.

Hvis vi ser nærmere på transportsektoren, kan den deles inn i fem atskilte underkategorier: innenlandsk skipstrafikk, flytrafikk, veitrafikk, togtrafikk og bunkers (sjøtransport). Av disse er veitrafikken den langt største og raskest voksende energiforbrukeren, og er faktisk – i de senere år – den eneste transportsektoren som opplever vekst i sin bruk av energi (se figuren).

Transport final energy consumption by mode

I gjennomsnitt står veitrafikken for 82 % av det totale energiforbruket innenfor transport i EU-landene. Selv om det totale energiforbruket for biler alene gikk noe tilbake mellom 1990 og 2007, står de fortsatt for rundt halvparten av det totale energiforbruket i transportsektoren (se figuren). Det er oppnådd forbedringer i energieffektiviteten i de senere år (f.eks. endringer i spesifikt forbruk pr. trafikkenhet), men disse har blitt oppveid av veksten i passasjertrafikken.

Et videre press på energiforbruket for passasjertransport har oppstått som følge av at kollektivtrafikkens andel av passasjertrafikken på EU-nivå falt med fem prosentpoeng fra 23 % til 18 % i perioden fra 1990 til 2007, fordi biler bruker mer enn fire ganger så mye energi pr. passasjerkilometer enn kollektivtransport. Hvis vi kan snu denne trenden, og fortsette å informere og minne innbyggerne om bærekraftige alternativer og de fordeler disse har for alle, vil vi oppnå enorme forbedringer, redusere utslippene og dermed bidra til en bærekraftig utvikling.

Europeisk Mobilitetsuke gir en perfekt anledning for kommunene til å formidle hvordan bærekraftig, alternativ mobilitet kan bidra til å redusere energiforbruket, gjøre transportsystemet mer miljøvennlig, og vise hvilke tiltak byer og kommuner treffer for å nå disse målene. Alternativ mobilitet kan samtidig bidra til et sunnere, tryggere og bedre liv i byen, ved å gi renere luft og mindre støy, sammen med lavere utslipp av CO₂.

HVILKE AKTIVITETER KAN ORGANISERES?

Slagordet for jubileumsutgaven av Europeisk Mobilitetsuke er “Reis smartere – tenk energi” (På engelsk er slagordet “Alternative mobility”). Informasjonen i kapitlet “Tall og fakta” ovenfor skisserer noen viktige grunner til at vi bør sette fokus spesielt på transport og energi.

Kommuner oppfordres til å organisere passende aktiviteter for sine innbyggere, og inviteres til å sette i verk og bekjentgjøre relevante permanente tiltak som kan bidra til større bruk av bærekraftige transportmidler og et mer energieffektivt transportsystem.

En spørreundersøkelse som nylig ble gjennomført av Eurobarometer viste at to tredjedeler av alle bilførere var villig til å redusere farten for derved å redusere forurensende utslipp fra bilen deres (med lavere energiforbruk som en annen positiv konsekvens). I tillegg svarte to tredjedeler at de ville kjøpe en mindre bil for å bidra til å redusere utslippene ytterligere. Dette virker allerede lovende, men det burde være klart for alle at den bilturen du unngår er den som bidrar mest!

I den samme studien erklærte nesten tre fjerdedeler av alle EUs innbyggere seg villige til å bruke kollektivtransport oftere dersom de kunne bruke alle former for kollektivtrafikk på én og samme billett. Mange er rede til å endre sine vaner, alt som trengs er at det legges til rette for det, at det finnes rollemodeller og at innbyggerne stadig får informasjon om de alternativene som finnes.

Innføring av fleksible arbeidstider kan også være et nyttig verktøy på mange måter, både for kommuner i rollen som arbeidsgivere og for bedrifter av alle størrelser, ved å bidra til å hindre ytterligere trengsel på motorveiene, innfartsveiene og i bykjernene. Fleksibelt arbeid kan også styrke bedriftens stilling på arbeidsmarkedet og gjøre den mer attraktiv for (potensielle) ansatte, ved å vise at man bryr seg om de ansatte og miljøet (bedrifters samfunnsansvar!), samtidig som bedriften kan spare penger på kontorflate, utstyr og parkeringsplasser.

For å oppsummere: Benytt EMU til å kommunisere fordelene ved bærekraftig

mobilitet, vis hva din by gjør i forhold til et mer energieffektivt, sunt og godt bymiljø, belønn rollemodeller og andre som gjør en innsats, øk bevisstheten om disse spørsmålene, informer og involver innbyggerne, sett i verk bærekraftige tiltak, og gjør dem tydelig kjent!

Transportfirmaer, sykkelforretninger/utleiery og/eller foreninger, energiselskaper og andre organisasjoner/etater som er involvert i energieffektivisering, produsenter av elektriske biler, bedrifter og organisasjoner som produserer eller selger alternativt drivstoff, arbeidsgiverforeninger og mange flere kan være passende partnere for organiseringen av aktiviteter og arrangementer.

- Gi barna god opplæring, fordi mobilitetsmønstre og vaner blir fastlagt i ung alder og blir vanskeligere å endre etter som tiden går: Organiser felles gange og/eller sykling til skolen, bygg tilstrekkelig med trygge og overdekkede sykkelkur, la de unge lære opp sine foreldre om effekten av deres reisevaner og bilbruk som kan unngås, og diskuter reaksjoner og grunner på skolen for å gi dem flere overbevisende argumenter.
- Ta målinger og demonstrer ulike transportmidlers energiforbruk, og hold en konkurranse i energieffektivitet mellom dem.
- Reklamer for nye sykkelveier og vis hvor mye penger som kan spares ved å gå over fra bil til sykkel eller kollektivtransport. På nettet finnes det kalkulatorer som kan brukes til å beregne innsparingen.
- Noen ganger er det vanskelig å unngå bilbruk fullstendig, så hold kurs i energiøkonomisk kjøring, tilby sjekk av lufttrykket i hjulene og vis hvor mye som kan spares både av drivstoff og utslipp av CO₂.
- Sett opp nye ladestasjoner for elbiler og/eller elsykler – de sistnevnte er et spesielt godt alternativ for den eldre generasjon. Organiser et lotteri sammen med en lokal forhandler/energiselskap med gratis "elektrisk mobilitet" i ett år som premie.
- Hold en konsert på en jernbanestasjon, og del ut lokalt produsert mat gratis sammen med et takkekort for bruk av energieffektiv transport.
- Rekrutter supermarkeder som partnere og sett opp egne avdelinger for lokale/regionale varer, der det også informeres om fordelene med korte transportavstander og gevinsten for den lokale økonomien, og organiser et "bondens marked" i det bilfrie området.
- Bygg parkeringsplasser i forstedene og sett opp kollektivtrafikk slik at bilførere ikke må kjøre helt inn til byen (sentrum).
- Begrens tilgjengeligheten for biler i bestemte områder generelt, for å gi bedre plass til syklist og fotgjengere.
- Sett opp områder for varelevering utenfor byen, og bruk elektriske biler til

å hente og bringe dem inn til byen.

- Belønn energieffektive bilførere: Tilby lavere parkeringsavgifter til hybridbiler under EMU, bruk personale til å kreve inn avgiftene og dele ut informasjon om energieffektiv transport på parkeringsplassene.
- Åpne opp for fotgjengere, spesielt foran butikker, la butikkeiere og kafévertre utvide sin bruk av gaten slik at man kan føle på den endrede atmosfæren uten biler, lag beplantninger/plener for å skape grønne "pustehull".
- Monter sykkelholdere på busser for å fremme energieffektiv mobilitet. Dette er spesielt nyttig i kuperte områder eller for busser som kjører kuperte ruter.
- Oppfordre arbeidsgivere til å tilby fleksitid og/eller hjemmekontor: reiser kan dermed planlegges mer fleksibelt – eller unngås helt – og kombineres med daglige ærend.
- Hold informasjonsmøter i bedrifter om temaet transport og effektivitet: de ansatte kan oppfordres til å danne grupper av kompiskjørere – fire i en bil er fire ganger så effektivt – og hjelp dem å sette opp planer for arbeidsreiser.
- Åpne enveiskjorte gater for sykkeltrafikk i begge retninger slik at avstander kan kortes ned.
- Utvikle en plan for bærekraftig urban mobilitet og informer innbyggerne om den, oppfordre dem til å komme med forslag til et mer bærekraftig transportsystem, gjennomfør spørreundersøkelser om hvorfor folk bruker eller ikke bruker kollektivtransport, sykler eller går, og hva som ville kreves for at de skal gjøre det oftere.
- Investert i kollektivtransport slik at den blir av god kvalitet med hyppige avganger, pålitelig, trygg, ren og med en rimelig pris.
- Innfør miljøvennlige kjøretøyer og en bærekraftig kjøretøyforvaltning.
- Kjør informasjonskampanjer som oppfordrer innbyggere og bedrifter til å redusere sin bilbruk, inviter energiselskaper og andre eksperter til å diskutere potensialet for energisparing i transportsektoren.
- Tilby gratis transport under EMU og oppfordre sykkelutleiende til å gjøre det samme: gratis sykkelutleie kan benyttes som et reklametiltak for å gjøre potensielle nye kunder oppmerksomme på denne tjenesten.

www.mobilityweek.eu

Climate Alliance

